

Jerzy T. Skrzypek, Anna K. Stanisławska-Mischke,
Marta Lenczewska, Aneta Powroźnik, Jakub Rejkowicz
Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

E-learning a tradycyjnie zarządzany uniwersytet.

Studium doświadczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

Niniejsze opracowanie prezentuje założenia strategii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w zakresie systemowego rozwoju nowych form kształcenia akademickiego. Jego autorzy – członkowie zespołu Centrum e-Learningu UEK – stawiają także pierwszą diagnozę widocznych rezultatów wprowadzonych zmian.

Wprowadzenie: słuszne przeczucia

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie wcale nie był jedną z pierwszych uczelni w Polsce, która zdecydowała się na modernizację dydaktyki za pomocą nowoczesnych technologii internetowych. Można nawet powiedzieć, że Uniwersytet nieco zaspiał. Mimo to od samego początku inicjatorzy projektu – na użytek tego opracowania nazwanego projektem „e-UEK” – wiedzieli, czego chcą i działali świadomie, w oparciu o 5 następujących zasad¹:

1. zasadę równoprawności e-nauczania względem tradycyjnej dydaktyki, w myśl której celem strategicznym UEK jest uznanie e-edukacji za perspektywiczny kierunek rozwoju uczelni oraz uczynienie z e-zajęć pełnoprawnej formy kształcenia uniwersyteckiego;
2. zasadę spójności systemu e-kształcenia, która obliguje władze uczelni do ustalenia reguł funkcjonowania e-zajęć w programie studiów, stworzenia katalogu dopuszczalnych jego form oraz metod rozliczania pensum dydaktycznego nauczycieli;
3. zasadę metodyczności i systemowości działania, która głosi, że podejmowane w uczelni inicjatywy e-edukacyjne są realizowane jako projekty z określonymi celami,

---

¹ J.T. Skrzypek, *Model wdrożenia strategii e-learningowej w Akademii Ekonomicznej w Krakowie w latach 2006–2008*, materiały wewnętrzne, Kraków, wrzesień 2006.

priorytetami i działaniami oraz weryfikowane zgodnie z metodyką oceny efektywności projektów²;

4. zasadę zapewniania jakości, która stanowi, iż e-edukacyjne projekty przyjmowane do realizacji mają spełniać uczelniane standardy jakości (których weryfikacja następuje *ex ante* i *ex post*);
5. zasadę centralizmu projektów e-edukacyjnych, co oznacza, że projekty e-edukacyjne inicjowane w uczelni są koordynowane lub realizowane przez dedykowaną do tego jednostkę, tj. Centrum e-Learningu (CeL).

Krótką historia „e-UEK”, czyli przeciwności i szanse losu

Powołanie Pełnomocnika Rektora ds. e-Edukacji (2005 r.) oraz organizacja Centrum e-Learningu (2006 r.), podległego Prorektorowi ds. studenckich, w kompetencjach którego leży m.in. organizacja i rozwój dydaktyki było pierwszym odnotowanym etapem projektu.

Prawne i techniczne uwarunkowania projektu

Zgodnie z najlepszą praktyką pierwsza strategia UEK w zakresie rozwoju e-kształcenia została opracowana z pomocą eksperta zewnętrznego³. Zakładano w niej, że docelowym modelem dydaktycznym uniwersytetu będzie kształcenie komplementarne (blended learning), uzupełnione w przyszłości o bibliotekę otwartych e-szkoleń, dających uprawnienia zawodowe biorącym w nich udział studentom oraz o e-studia na wszystkich poziomach studiów (I i II stopnia oraz studiach doktoranckich i podyplomowych). Dokument zawierał również rekomendacje dotyczące planu osiągnięcia wszystkich zakładanych celów.

W pierwszej fazie projektu Centrum funkcjonuje i przez jakiś czas będzie jeszcze funkcjonowało jako jednostka niegenerująca przychodów i nieposiadająca możliwości planowania finansowego projektu (najpierw jako jednostka administracyjna, a z dniem 1 listopada 2009 roku – międzywydziałowa, o charakterze naukowo-dydaktycznym). Zakłada się, że w chwili stabilizacji projektu możliwe będzie podjęcie decyzji, czy CeL będzie centrum kosztów, czy centrum zysków dla uniwersytetu. Wówczas łatwiej będzie

---

² J.T. Skrzypek, *Symulacyjny model oceny ekonomicznej efektywności projektów e-learningowych*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając (red.), *E-edukacja dla rozwoju społeczeństwa*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2008, s. 114–123, także: http://www.e-edukacja.net/czwarta/_referaty/sesja_IIIa/17_e-edukacja.pdf, [20.10.2009].

³ A. Wodecki, *Strategia wdrożenia systemu e-learning w Akademii Ekonomicznej w Krakowie*, materiały wewnętrzne, Lublin, czerwiec 2006.

o planowanie inwestowania, zarówno w kadre (nowe etaty, udział w konferencjach itp.), jak i rozwój technologii (np. zakup licencji, sprzętu czy profesjonalne szkolenia).

Barierą dla projektu jest również wciąż niepełna integracja systemów informatycznych funkcjonujących na uniwersytecie. Obecnie (mimo pewnego postępu prac) zarówno studenci, jak i nauczyciele zmuszeni są do korzystania z wielu systemów obsługi klienta, które na dodatek nie zawsze mają jednolity system autoryzacji⁴.

Dążąc do zachowania spójności działań e-edukacyjnych oraz tradycji uniwersytetu, zdecydowano, że architektura e-Platformy będzie odzwierciedlała w stopniu 1:1 strukturę jednostek UEK. W konsekwencji nasz system jest klarowny i dla każdego zrozumiały („e-UEK” – Wydziały –Katedry/Jednostki dydaktyczne – kategorie indywidualne). Oznacza to, że wszyscy pracownicy dydaktyczni dysponują własnym fragmentem systemu (kategorią), posiadając pełnię uprawnień w zakresie zarządzania kursami, tym samym mając analogiczne prawa porównywalne z tymi, jakie posiadają w klasycznej strukturze uniwersytetu.

Wejście w życie *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. – w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość* (znowelizowanego następnie 31 października 2007 oraz 9 maja 2008 r.) dało asumpt do podjęcia przez Centrum kolejnych inicjatyw, mających na celu przekonanie wykładowców UEK o przydatności internetu w pracy dydaktycznej:

1. zimą 2007 roku zarządzeniem Rektora UEK wprowadzono możliwość realizacji 50% konsultacji przez internet;
2. zaś rok później – obowiązek posiadania przez wszystkich nauczycieli akademickich UEK internetowych wizytówek w systemie Moodle (tj. kursów podstawowych zawierających służbowe informacje teleadresowe oraz terminy konsultacji).

Jednak dopiero 2009 rok okazał się dla kluczowy projektu „e-UEK”. Po pierwsze, opracowano drugą strategię rozwoju e-kształcenia na lata 2008–2012 oraz doprowadzono do jej przyjęcia w dniu 25 maja 2009 r. uchwałą Senatu uczelni. Nowa strategia nie tylko podtrzymuje wcześniej przyjęte ogólne cele wdrożenia, ale także – co należy uznać za sukces – dość dokładnie opisuje model funkcjonowania e-dydaktyki w tradycyjnym i obowiązującym dotychczas systemie nauczania na naszym uniwersytecie.

---

⁴ Studenci i nauczyciele korzystają z wirtualnego dziekanatu, systemu obsługującego listy studentów, protokoły egzaminacyjne oraz recenzje, internetowego planu zajęć, wydziałowych systemów zgłaszania i zapisów na zajęcia do wyboru, dwóch instalacji e-Platformy oraz systemu antyplagiatowego, a także z uniwersyteckiej poczty elektronicznej. Jesienią 2008 r. rozpoczęto jednak działania, których celem jest stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania uczelnią, w ramach którego optymalnie funkcjonowałyby także platforma zdalnego nauczania.

Po drugie, e-Platforma UEK powoli staje się, planowanym jeszcze w 2006 roku, Wirtualnym Kampusem, w skład którego – obok kursów prowadzonych przez nauczycieli – wchodzi także kilka serwisów administrowanych przez Centrum e-Learningu oraz inne strategiczne dla uczelni jednostki, mające wpływ na dydaktykę – takie, jak: Biuro Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, Biblioteka Główna czy Uczelniany Administrator Systemu Antyplagiatowego. Co więcej, system zyskał ostatnio zupełnie nową tożsamość wizualną.

Organizacyjne i kulturowe uwarunkowania projektu

UEK jest jedną z większych ekonomicznych uczelni publicznych w kraju – zatrudnia ponad 700 nauczycieli akademickich oraz kształci dzisiaj prawie 21 tysięcy studentów. Na uczelni funkcjonują 4 wydziały (Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych, Finansów, Zarządzania oraz Towaroznawstwa), a także 7 ośrodków zamiejscowych, prowadzących studia niestacjonarne na terenie Małopolski i Podkarpacia oraz międzywydziałowe Studium Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i 2 pozawydziałowe jednostki dydaktyczne, tj. Krakowska Szkoła Biznesu i Małopolska Szkoła Administracji Publicznej prowadzące studia podyplomowe, w tym program MBA. Mimo pozornej zwartości organizacyjnej uczelni, poszczególne jednostki (wydziały i katedry) działają – podobnie, jak na innych polskich uczelniach – autonomicznie, w interesującym nas obszarze, wychodząc często z ciekawymi, ale niewspierającymi się nawzajem, inicjatywami. Mówiąc wprost – są katedry, które w sposób planowany podejmują wspólne prace rozwojowe – często realizowane pod patronatem kierowników, ale są i takie, które zupełnie nie są zainteresowane e-nauczaniem, a nawet jawnie je ignorują, pomimo nieśmiało podejmowanych prób pojedynczych osób. Niestety, na razie trudno o skuteczną metodę przenoszenia dobrych praktyk z jednej jednostki do drugiej.

Dlatego też samo Centrum podejmuje współpracę z innymi komórkami organizacyjnymi, których obszary działania są do siebie zbliżone, tj. z Pełnomocnikiem Rektora ds. Jakości Kształcenia, Pełnomocnikiem ds. Uczelnianego Systemu Antyplagiatowego, Biblioteką Główną, Centrum Informatyki, Działem Nauczania, Inspektoratem BHP i PPoż, czy Biurem Projektów Zagranicznych – odpowiedzialnym za realizację studiów w języku angielskim dla studentów polskich i zagranicznych (tzw. *English Track*) oraz za wymianę studentów w ramach różnych programów Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego.

Podobnie jak na innych uczelniach w Polsce, również na naszej niełatwo idzie wprowadzanie systemowych rozwiązań, a przecież na obecnym etapie rozwoju e-learningu zdecydowanie nie wystarcza już ani poparcie władz i korzystne uregulowania prawne, ani nawet zaangażowanie pojedynczych nauczycieli. Wydaje się, że nadszedł czas, by nastąpiły poważne zmiany o charakterze organizacyjnym i kulturowym.

Jest to tym ważniejsze, że począwszy od roku akademickiego 2007/2008 obserwuje się na UEK wiele pozytywnych działań e-edukacyjnych. Przy czym są osoby, które na co dzień współpracują z Centrum, ale jest też znaczna grupa nauczycieli zainteresowanych wykorzystaniem narzędzi e-Platformy, eksperymentująca na własną rękę i korzystająca z pomocy Centrum w przypadku problemów, których nie jest w stanie rozwiązać we własnym zakresie. Z drugiej jednak strony wciąż problemem jest nierzadko irracjonalna niechęć do innowacji oraz mało sprawny uczelniany system motywacyjny nauczycieli akademickich (szczególnie młodszych). Dlatego CeL stara się tak prowadzić projekt „e-UEK”, aby nie tylko studenci, ale także pracownicy osiągnęli maksimum korzyści z udziału w nim.

Tajemnica lasu, czyli model e-learningu na UEK

Sekret naszego projektu leży, jak się wydaje, w zdeterminowanym, rozłożonym na lata, dążeniu do wprowadzania systemowych – tj. planowanych oraz realizowanych metodycznie – zmian oraz unikaniu chaotycznych i powierzchownych działań (choć rzecz jasna nie zawsze się to udaje).

Co i komu wolno w akademickim internecie?

Na podstawie wcześniej przytoczonej Uchwały Senatu UEK z maja 2009 r. – począwszy od obecnego roku akademickiego - pewna, z góry określona część każdego zajęcia akademickich może się odbywać w Internecie. O tym w jakim wymiarze realne i potrzebne jest nasycenie zajęć akademickich działaniami online, decydują sami wykładowcy oraz kierownicy jednostek prowadzących konkretne przedmioty. Uchwała precyzuje jedynie kategorie e-zajęć dopuszczalnych na UEK, które można opisać jako:

- wspierające zajęcia tradycyjne, gdy kursy internetowe obejmują 20% ogólnej liczby godzin dydaktycznych przewidzianych planem zajęć,
- uzupełniające zajęcia tradycyjne, gdy kursy internetowe stanowią 40% ogólnej liczby godzin dydaktycznych,
- komplementarne, gdy zajęcia dydaktyczne odbywają się w proporcji 60/40%,

- w pełni zdalne (100%).

Wymienione typy e-zajęć mogą być realizowane w 4 następujących formach dydaktycznych, tj. jako e-wykłady, e-ćwiczenia, e-lektoraty (tylko do 40% przez internet) oraz e-seminaria (podobnie jak lektorat wyłącznie w proporcji 20/80% i 40/60%).

E-zajęcia – niezależnie od ich formy oraz typu – należy traktować jako wcześniej zaplanowany oraz określony w czasie proces dydaktyczny, odbywający się w internecie pod kierunkiem nauczyciela. Nie mogą być zatem działaniem podejmowanym spontanicznie i bez wcześniejszego ustalenia reguł oraz wymagań obowiązujących tak studentów, jak i osoby prowadzące kursy.

Czas trwania e-zajęć musi być ściśle określony i powinny wyznaczać go terminy wynikające z aktualnego harmonogramu zajęć. Wybrane przedmioty oraz liczba godzin programowych, które będą realizowane jako e-zajęcia, muszą być wykazane w planie obciążeń katedr oraz w planie zajęć.

Kursy internetowe – wspomagające, uzupełniające lub komplementarne względem zajęć tradycyjnych – powinny dawać studentom możliwość realizacji przez internet określonej liczby indywidualnych i/lub grupowych aktywności oraz dostęp do autorskich i/lub nieautorskich materiałów dydaktycznych, dobranych przez prowadzącego zajęcia (tj. skryptów, podręczników, artykułów, przykładów, raportów z badań, ilustracji, modeli, map, symulacji, filmów wideo, odnośników do polecanych serwisów internetowych itp.). Powinny również zapewniać sprawną komunikację między nauczycielem a grupą studentów.

Ponieważ e-zajęcia odbywające się zgodnie z ustalonymi procedurami wynikającymi z ww. Uchwały stanowią odpowiednik zajęć prowadzonych w formie tradycyjnej, ich zaliczenie nie wymaga dodatkowych działań ani ze strony studenta, ani prowadzącego. Przekształcenie zajęć tradycyjnych w e-zajęcia nie wpływa również na wysokość pensum oraz wynagrodzenia nauczyciela akademickiego.

Sukces tkwi w szczegółach

Warto podkreślić, że na UEK wprowadzony został w życie system zarządzania jakością *ex ante*, polegający na wewnętrznej certyfikacji zajęć dydaktycznych realizowanych w nowej formule, w ramach której potwierdza się ich formalną zgodność z wytycznymi ww. Uchwały oraz zakładaną w modelu „e-UEK” jakość (bazującą zresztą na systemie oceny kursów internetowych stworzonym przez Stowarzyszenie e-Learningu Akademickiego⁵).

---

⁵ [Http://www.sea.edu.pl/kryteria](http://www.sea.edu.pl/kryteria). Centrum miało zresztą swój czynny udział w projekcie SEA.

Pełna procedura ewaluacji kursów *ex ante* obejmuje:

1. merytoryczną ocenę projektu planowanych e-zajęć, której dokonuje kierownik katedry na podstawie projektu dostarczonego przez nauczyciela;
2. ocenę formalną gotowych e-zajęć, która polega na ocenie przez Centrum metodycznej i technicznej poprawności kursu w zależności od kategorii i rodzaju e-zajęć;
3. ostateczne potwierdzenie przez Centrum gotowości kursu do realizacji (tzw. certyfikacja).

Zadania CeL w zakresie zapewniania jakości nie sprowadzają się jednak wyłącznie do monitoringu działań dydaktycznych nauczycieli i studentów UEK. Swoją rolę widzi ono przede wszystkim w obszarze szeroko pojętego wsparcia tychże i to na każdym etapie tworzenia oraz prowadzenia e-zajęć. Oprócz administrowania systemem informatycznym umożliwiającym e-nauczanie Centrum pełni również inne funkcje:

- prowadzi szkolenia i e-szkolenia z metodyki i technologii e-nauczania;
- świadczy indywidualną pomoc przy planowaniu i podczas przygotowania e-kursów;
- współpracuje z katedrami zainteresowanymi nowymi technologiami nauczania;
- udziela pomocy w ewaluacji e-zajęć we współpracy z kierownikami jednostek dydaktycznych oraz jednostką odpowiedzialną na UEK za jakość kształcenia;
- na bieżąco wspiera nauczycieli prowadzących e-zajęcia;
- popularyzuje nowoczesne metody uczenia się i nauczania, m.in: organizując ogólnopolskie warsztaty, prowadząc specjalistyczne serwisy internetowe dla nauczycieli i studentów UEK oraz organizując od 7 lat ogólnopolski internetowy konkurs menedżerski dla młodzieży ponadgimnazjalnej;
- prowadzi badania w zakresie e-learningu.

Pierwsze obserwowalne efekty wprowadzonych zmian

Aby nie być gołosłownym, na koniec przedstawimy trochę danych liczbowych, które w zależności od punktu widzenia są albo powodem satysfakcji, albo zmartwienia.

System zdalnego nauczania na UEK oparty jest na technologii Moodle i – jak już wspomniano – częściowo zintegrowany z pozostałymi systemami informatycznymi uczelni, zarządzającymi danymi osobowymi studentów i pracowników (przede wszystkim z systemem dziekanatu oraz bazami danych Biura Programów Zagranicznych).

Obecnie⁶ z e-Platformy UEK korzysta łącznie ponad 22 tysięcy użytkowników, w tym: ok. 21 tys. studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz prawie 750 wykładowców.

---

⁶ Stan na dzień 26 października 2009 roku.

Kursów (aktywnych i nieaktywnych, także tylko testowych) jest dzisiaj ok. 2 tysiące. Liczba odsłon w każdym tygodniu (zwykłym, a nie np. przed sesją) waha się w granicach od 5 do prawie 11 tysięcy, zaś liczba unikalnych wejść od 2,5 do 6 tysięcy dziennie.

e-Wizytówki

Projekt „e-Wizytówki” idzie zaskakująco dobrze. 95% nauczycieli posiada takie indywidualne strony internetowe, a w nich aktualne dane dotyczące miejsca pracy i terminów konsultacji, niejednokrotnie fotografie i na bieżąco wykorzystywaną tablicę ogłoszeń. Studenci bardzo chwalą tę funkcjonalność platformy.

e-Konsultacje

Nauczyciele akademicy UEK od dawna komunikują się ze studentami za pomocą poczty elektronicznej, nie tylko odpowiadając na zadawane wprost pytania, ale także dystrybuując w ten sposób materiały dydaktyczne. Jednak od kilku miesięcy ok. 5% wykładowców zmienia swoje przyzwyczajenia, wykorzystując forum dyskusyjne (rzadziej czat) do indywidualnej pracy ze studentami.

Wydaje się, że przyczyn wciąż małej popularności e-konsultacji upatrywać można w tym, że:

- tradycyjne konsultacje na polskich uczelniach wyższych najczęściej wykorzystywane są przez studentów do załatwiania spraw organizacyjnych (np. uzyskania zaległego wpisu do indeksu czy protokołu egzaminacyjnego, przepisania się do innej grupy ćwiczeniowej), ponieważ oczywiście większości tego typu spraw nie da się załatwić przez internet;
- część konsultacji tradycyjnych nie odbywa się, więc nie ma potrzeby zamiany ich na konsultacje internetowe;
- wielu wykładowców UEK uważa, że e-konsultacje nie spełniają swojego zadania, ponieważ nie umożliwiają bezpośredniego kontaktu ze studentem;
- niekiedy nauczyciele akademicy nie mają wprawy w używaniu takich narzędzi, jak forum dyskusyjne czy czat;
- zarządzenie Rektora o wprowadzeniu możliwości odbywania konsultacji przez internet obowiązuje dopiero drugi semestr.

e-Zajęcia

Obserwujemy, że coraz większa liczba nauczycieli UEK wspiera swoje zajęcia różnorodnymi aktywnościami związanymi z zastosowaniem internetu, jednak najczęściej platforma służy im jedynie jako miejsce tworzenia bibliotek materiałów i pomocy dydaktycznych i/lub udostępniania zadań (najczęściej ćwiczeniowych lub poprawkowych). Widać już jednak pierwsze oznaki chęci tworzenia profesjonalnych e-kursów i to zarówno na potrzeby przedmiotów wykładowych, jak i seminariów czy lektoratów.

Przed rozpoczęciem roku akademickiego 2009/2010 pierwsi wykładowcy zdecydowali się przystąpić do procedury certyfikacyjnej i ośmioro z nich uzyskało akceptację na prowadzenie e-zajęć w wybranej przez siebie kategorii. W sumie w tym semestrze w nowy sposób zajęcia odbywa grupa ok. 1,5 tysiąca studentów.

Obowiązkowe i dodatkowe e-szkolenia dla studentów i kadry dydaktycznej

W celu ułatwienia realizacji obowiązkowych szkoleń studenci I roku odbywają szkolenie internetowe z zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz szkolenie biblioteczne⁷, a pracownicy naukowo-dydaktyczni oraz dydaktyczni – okresowe szkolenia BHP.

Staramy się również dystrybuować bezpłatne (sponsorowane) e-szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe. Studenci UEK od pięciu lat z powodzeniem biorą również udział w programie Econet (www.econet.pl), zgłaszając się (w ramach puli przedmiotów do wyboru) na wykłady realizowane przez internet przez 5 uczelni ekonomicznych kraju.

Inicjatywy specjalne

Wirtualna kafejka dla nauczycieli, czyli Café Moodle

Café Moodle to powstały jesienią 2007 roku wirtualny „pokój nauczycielski”, czyli takie miejsce na e-Platformie, w którym każdy wykładowca UEK ma dostęp do harmonogramu szkoleń i innych inicjatyw Centrum, porad dotyczących obsługi e-Platformy, informacji na temat e-dydaktyki oraz działającego na okrągło helpdesku (w ramach którego udało się stworzyć sieć samopomocy użytkowników helpdeskowego forum).

---

⁷ W tym przypadku istnieje możliwość wyboru formy szkolenia – można je odbyć tradycyjnie albo przez internet.

Wszystko o szkoleniach, czyli serwis szkoleniowy dla nauczycieli

Ponieważ Centrum prowadzi regularne szkolenia tradycyjne oraz na bieżąco publikuje e-szkolenia (o charakterze samoobsługowych instruktaży) służące doraźną pomocą nauczycielom próbującym odnaleźć się wśród e-edukacyjnych innowacji proponowanych przez CeL, uruchomiono internetowy serwis szkoleniowy, gdzie wszyscy zainteresowani mają szansę zapoznać się z aktualną ofertą programową i semestralnym planem szkoleń CeL, zarejestrować się na wybrany warsztat lub skorzystać z potrzebnego e-szkolenia.

ZaUEK studencki, czyli moodlePark

W dniu inauguracji roku akademickiego 2009/2010 Centrum e-Learningu uruchomiło nowy, przygotowany specjalnie dla studentów UEK, portal informacyjny o nazwie *moodlePark*, do którego dostępu nie mają ani wykładowcy, ani rektor UEK.

W różnych zaułkach tego obszaru – *Strefie dla Studentów I roku*, *Strefie Wiedzy* i *Strefie „Po zajęciach”* studenci znajdują użyteczne wskazówki ułatwiające poruszanie się po uczelnianej biurokracji, korzystanie ze wszystkich udogodnień wynikających ze statusu studenta oraz otrzymują aktualne informacje o ciekawych wydarzeniach naukowych, kulturalnych i innych, odbywających się zarówno na uniwersytecie, jak i w innych miejscach w Krakowie. Dodatkowym atutem *moodleParku* jest z pewnością jego nowoczesny projekt (design) dostosowany do najnowszej wersji systemu Moodle oraz potrzeb niezwykle wymagającej grupy docelowej, jaką niewątpliwie są studenci UEK.

Wnioski płynące z doświadczeń

Centrum e-Learningu UEK postawiło na systemowe wdrożenie autorskiego modelu wykorzystania nowych technologii w dydaktyce i wydaje się, że było to dobre posunięcie. Musi się jednak liczyć z koniecznością przeprowadzenia całego uniwersytetu przez poważną zmianę organizacyjną. Jej początkiem było dostosowanie uczelnianego prawa (statutu uczelni, regulaminu studiów, regulaminu organizacyjnego, planu zajęć itp.) oraz zakup i wdrożenie nowego oprogramowania. Teraz jednak przyszedł czas na konsekwentne wprowadzenie nowych reguł w życie, w ekonomicznie opłacalnej skali.

Taka konsekwencja możliwa jest jedynie wówczas, gdy opiera się na jasno wytyczonych celach strategicznych oraz zaangażowaniu i systematycznej pracy zespołu odpowiedzialnego za realizację projektu. Dlatego tak ważna jest dbałość o stały rozwój zawodowy zespołu

odpowiedzialnego za wdrożenie⁸. Ograniczenie jego składu jedynie do osób zatrudnionych przypadkowo lub na krótko (np. studentów) nie pozwala w sposób efektywny zarządzać wiedzą w organizacji, co jest podstawą osiągnięcia sukcesu. Równie istotne jest prowadzenie badań i prac rozwojowych, przede wszystkim w zakresie technologii, metodyki i organizacji e-edukacji⁹.

Model e-learningu realizowany na wyższej uczelni musi zaspokajać potrzeby wszystkich interesariuszy projektu – uczelni (np. utrzymanie prestiżu marki), nauczycieli (np. lepsza organizacja pracy) oraz studentów (dostępność i elastyczność studiów). Ogromne znaczenie dla projektów, takich jak „e-UEK”, ma sprawnie działający system zarządzania jakością e-dydaktyki. Na UEK wdrożono już procedury zapewniania jakości *ex ante*, zaś procedury umożliwiające ewaluację *ex post* – w formie systematycznie prowadzonego pomiaru efektywności projektu (zarówno z punktu widzenia studentów, jak i prowadzących zajęcia) – są prawie gotowe.

UEK jest uczelnią nietypową, ponieważ posiadając status uniwersytetu, jednocześnie specjalizuje się w praktycznych dziedzinach wiedzy, jakimi są nauki ekonomiczne. Nastawiony jest więc na maksymalnie pragmatyczne kształcenie przyszłych kadr dla biznesu oraz administracji publicznej, a zdecydowanie mniej na zróżnicowany rozwój intelektualny i społeczny studentów. Z jednej strony mamy do czynienia z naciskiem polegającym na domaganiu się wiedzy o charakterze praktycznym – podanej skutecznie i w sposób nieskomplikowany, z drugiej zaś – z daleko posuniętą specjalizacją zawodową pracowników naukowo-dydaktycznych. Konsekwencją jest szerokie stosowanie możliwie najprostszych metod przekazywania wiedzy i umiejętności, takich jak np. wykłady.

Tymczasem system, który nie kształci kompetencji (ujętych w bogate, różnorodne portfolio wiedzy oraz umiejętności poznawczych, metapoznawczych i praktycznych), z natury rzeczy traktuje e-nauczanie utylitarnie – jako najtańszy i najszybszy sposób na dostarczenie studentom jedynie potrzebnych i jak najbardziej skondensowanych treści dydaktycznych. Zatem niewielu nauczycieli ma świadomość możliwości wykorzystania nowych technologii do monitoringu i kontroli postępów studentów również w zakresie: analizy tekstu naukowego,

---

⁸ Por. J.M. Mischke, A.K. Stanisławska: *Rozwój, czy stabilizacja? Wybrane problemy zarządzania personelem w przedsięwzięciach e-edukacyjnych na wyższej uczelni*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając (red.), *E-learning w kształceniu akademickim*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2006, s. 135–144; http://www.e-edukacja.net/_referaty/20_e-edukacja.pdf, [20.10.2009].

⁹ J.M. Mischke, A.K. Stanisławska: *Jak prowadzić badania naukowe e-edukacji? Pierwsze dwa przybliżenia*, [w:] *Informatyka stosowana*, „Zeszyty Naukowe WSG”, tom 5/2007, nr 2, s. 43–54; A.K. Stanisławska-Mischke: *Czy potrzebne są katedry e-edukacji?*, [w:] L. Rudak (red.), *Wybrane zagadnienia e-edukacji*, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 2009, s. 38–46.

pracy w grupie, samodzielnego planowania i prowadzenia badań, interpretacji uzyskanych wyników lub wyciągania wniosków o charakterze interdyscyplinarnym itd. A przecież trudno praktykom e-edukacji nie zgodzić się z twierdzeniem, że choć z łatwością można zaprząć technologię do kształcenia zawodowego, to jednak jego główną siłą jest wpływ na poczucie odpowiedzialności, samodzielności i współpracy z innymi. Z tego powodu coraz częściej zadaniem Centrum jest propagowanie dobrych praktyk w zakresie e-dydaktyki, co czyni ono nie tylko poprzez codzienną „pracę u podstaw”, ale także przez organizowane od 2006 ogólnopolskie warsztaty, w trakcie których wykładowcy i studenci UEK mają szansę spotkać się z ekspertami i praktykami e-edukacji spoza uczelni.

Ważna jest również dbałość o względną spójność kultury akademickiej. Dlatego zachowano tradycyjny patronat szefa katedry w aspekcie dbałości o odpowiedni poziom kształcenia, kompetencje certyfikacji e-zajęć (a także zezwoleń na prowadzenie e-konsultacji), dzieląc odpowiedzialność pomiędzy wykładowców, kierowników katedr oraz Centrum e-Learningu i precyzując zakres obowiązków każdego z nich.

W przypadku e-nauczania mamy do czynienia z koniecznością powszechnego użycia techniki, wiele więc zależy od postawy, przekonań, nawyków oraz zwyczajów panujących na uniwersytecie (i nie chodzi tu wyłącznie o sprawność w posługiwaniu się komputerem). Z doświadczenia wynika, że bariery kulturowe i społeczne nie ograniczają się jedynie do naturalnego, wynikającego z wieku lub pozycji, oporu przed zmianami. Spotykamy bowiem pozytywne przykłady osób starszych i obciążonych licznymi obowiązkami, które z ogromną zręcznością i zapałem przeprojektowują swoje zajęcia. Z drugiej strony widać wielu młodych stażem i wiekiem wykładowców, którzy nigdy chyba nie pozbędą się sceptycyzmu względem e-nauczania. Wsparcie zmian modernizacyjnych ze strony Centrum musi więc polegać na propagowaniu pozytywnego do nich nastawienia.

Kolejnym problemem jest kwestia zaufania (i szerzej – perspektywy etycznej), a raczej jego niedostatku, bez którego współpraca na odległość nigdy nie będzie efektywna. To także problem przeciwdziałania możliwym nadużyciom i traktowania e-learningu jako furtki do obniżania standardów uniwersyteckich.

Czerpiąc z dotychczasowego doświadczenia, można mieć nadzieję, że rozpoczęta na uniwersytecie zmiana paradygmatu kształcenia akademickiego okaże się zmianą w dobrym kierunku. Osiągnięcie korzyści z niej wypływających będzie jednak możliwe tylko w przypadku harmonijnego połączenia czterech filarów dobrej akademii – perspektywicznej polityki legislacyjnej, kodyfikacji elastycznych typów i form e-zajęć, skutecznych metod oceny ich jakości oraz systemu wsparcia uczestniczących w projekcie nauczycieli

i studentów, połączonych ze sprawnie działającym systemem profesjonalizacji badań i kształcenia, w tym także badań i praktyki e-edukacyjnej.

Bibliografia

J.M. Mischke, A.K. Stanisławska: *Rozwój, czy stabilizacja? Wybrane problemy zarządzania personelem w przedsięwzięciach e-edukacyjnych na wyższej uczelni*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając (red.), *E-learning w kształceniu akademickim*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2006.

J.M. Mischke, A.K. Stanisławska: *Jak prowadzić badania naukowe e-edukacji? Pierwsze dwa przybliżenia*, [w:] *Informatyka stosowana*, „Zeszyty Naukowe WSG”, tom 5/2007, nr 2, s. 43–54.

J.T. Skrzypek, *Model wdrożenia strategii e-learningowej w Akademii Ekonomicznej w Krakowie w latach 2006–2008*, materiały wewnętrzne, Kraków, wrzesień 2006.

J.T. Skrzypek, *Symulacyjny model oceny ekonomicznej efektywności projektów e-learningowych*, [w:] M. Dąbrowski, M. Zając (red.), *E-edukacja dla rozwoju społeczeństwa*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Warszawa 2008, s. 114–123.

A.K. Stanisławska-Mischke: *Czy potrzebne są katedry e-edukacji?*, [w:] L. Rudak (red.), *Wybrane zagadnienia e-edukacji*, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 2009, s. 38–46.

A. Wodecki, *Strategia wdrożenia systemu e-learning w Akademii Ekonomicznej w Krakowie*, materiały wewnętrzne, Lublin, czerwiec 2006.

Abstract

The article presents the assumptions of the strategy in Cracow University of Economics in terms of the system development of the new forms of academic learning. Its authors – e-Learning Centre Team – diagnose also the first visible results of the introduced changes.

Nota o autorach

Jerzy T. Skrzypek – ekonomista, wykładowca UEK, specjalista w zakresie planowania i oceny efektywności projektów, w tym projektów e-edukacyjnych i współfinansowanych z funduszy UE, Pełnomocnik Rektora UEK ds. e-Edukacji i jednocześnie kierownik Centrum e-Learningu.

Marta Lenczowska – administrator systemu Netviewer oraz animator społeczności *moodleParku*.

Aneta Powroźnik – specjalista ds. organizacji i zarządzania e-procesami.

Jakub Rejkowicz – specjalista ds. grafiki komputerowej i rozwoju technologii e-nauczania.

Anna K. Stanisławska-Mischke – specjalista ds. metodyki e-nauczania, członek-założyciel Stowarzyszenia e-Learningu Akademickiego, w latach 2001–2006 w zespole Polskiego Uniwersytetu Wirtualnego.